

Adroddiad Asesu Blynyddol 2023-24

Sir Ddinbych

Mae'r adroddiad hwn wedi'i baratoi ar sail gwybodaeth a ddarparwyd gan ffurflen flynyddol Sir Ddinbych, datganiadau effaith ac adroddiad naratif a gyflwynwyd i Is-adran Diwylliant Llywodraeth Cymru.

Cynnwys

Crynodeb gweithredol	2
Perfformiad yn erbyn y safonau	2
Hawliau Craidd	2
Dangosyddion ansawdd gyda thargedau.....	5
Mesuriadau effaith	5
Dangosyddion ansawdd a meincnodau	6
Dadansoddiad o berfformiad	8
Bodloni anghenion cwsmeriaid (DA 1-2, 4-5)	8
Mynediad a defnydd (DA 6-8).....	8
Cyfleusterau a gwasanaethau (DA 9-10).....	9
Arbenigedd a chapasiti (DA 13-14 a 16).....	9
Y cyd-destun strategol.....	9
Cyfeiriad at y dyfodol.....	10
Casgliad	10

Crynodeb gweithredol

Adroddodd Sir Ddinbych ei bod wedi bodloni pob un o'r 13 Hawl Graidd yn llawn drwy hunanasesu. Fodd bynnag, mae'r asesydd annibynnol o'r farn bod y gwasanaeth wedi bodloni 12 o'r 13 Hawl Graidd yn llawn ac 1 yn rhannol. O'r 7 dangosydd ansawdd lle mae targedau, mae Sir Ddinbych yn cyflawni 6 yn llawn ac 1 yn rhannol.

Mae'r nifer sy'n mynychu hyfforddiant ffurfiol wedi cynyddu, gan awgrymu bod Llyfrgelloedd Sir Ddinbych yn gweithio'n effeithiol gyda phartneriaid i gynnig cyrsiau perthnasol. Mae'r gwasanaeth hefyd yn perfformio'n dda o ran niferoedd benthycwyr gweithredol, nifer yn mynychu digwyddiadau, benthyciadau llyfrau a darpariaeth yn y Gymraeg. Serch hynny, mae ymweliadau rhithwir wedi gostwng. Mae Sir Ddinbych yn bwriadu cynnal arolygon cwsmeriaid yn 2024 a fydd, gobeithio, yn helpu o ran darparu gwybodaeth bellach am ddefnydd cwsmeriaid o wasanaethau llyfrgell a'u disgwyliadau. Er bod gwerthfawrogiad o heriau toriadau cyllidebol, mae'r amser a ddyrannwyd ar gyfer hyfforddiant staff yn bryder a'r gobaith yw y bydd hwn yn rhywbeth yr eir i'r afael ag ef yn rhan o'r strategaeth llyfrgelloedd newydd.

- Mae presenoldeb mewn sesiynau hyfforddiant ffurfiol wedi cynyddu 26% o'u cymharu â 2022-23 (DA5).
- Mae nifer y benthycwyr gweithredol yn cynyddu, ac mae Sir Ddinbych yn chwartzel uchaf awdurdodau llyfrgell Cymru ar gyfer y mesur hwn (DA8).
- Mae Sir Ddinbych yn uwch na'r canolrif ar gyfer benthyciadau yn y Gymraeg am bob pen o'r boblogaeth ac mae benthyciadau yn y Gymraeg wedi cynyddu 14% o'u cymharu â 2022-23 (DA10).
- Mae'r gwasanaeth wedi ymdrechu i gynnal oriau agor hyd yma ac mae'n uwch na'r canolrif ar gyfer oriau agor am bob pen o'r boblogaeth (DA16).
- Mae Sir Ddinbych yn chwartzel gwaelod awdurdodau llyfrgell Cymru o ran amser staff a ddyrannwyd i hyfforddiant (DA13).

Perfformiad yn erbyn y safonau

Mae'r fframwaith safonau'n cynnwys Hawliau Craidd, dangosyddion ansawdd gyda thargedau, dangosyddion ansawdd gyda meincnodau a mesurau effaith.

Hawliau Craidd

Adroddodd Sir Ddinbych ei bod wedi bodloni pob un o'r 13 Hawl Graidd yn llawn drwy hunanasesu. Darparodd y gwasanaeth sylwebaeth fanwl a chynorthwyol yn y ffurflen. Ar sail hyn, mae'r asesydd annibynnol o'r farn bod y gwasanaeth wedi bodloni 12 Hawl Graidd yn llawn ac 1 yn rhannol.

1. **Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn rhad ac am ddim i ymuno â nhw, ac yn agored i bawb.**

Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn

Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**

- 2. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn sicrhau bod staff cyfeillgar, gwybodus a chymwysedig wrth law i helpu.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 3. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu mynediad at ystod o wasanaethau, gweithgareddau ac adnoddau o safon uchel mewn sawl fformat i gefnogi dysgu gydol oes, iechyd a lles personol, cyfranogiad cymunedol, profiadau diwylliannol, hamdden, a darllen er pleser.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 4. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu gwasanaethau, cyfleusterau ac adnoddau gwybodaeth priodol i unigolion a grwpiau sydd ag anghenion arbennig.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 5. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu gofod ffisegol diogel, deniadol a hygyrch sydd ag oriau agor addas dan ofal staff.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn.
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 6. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn benthyca llyfrau am ddim ac yn cynnig mynediad am ddim i wybodaeth, gan gynnwys adnoddau gwybodaeth ar-lein ar gael 24 awr y dydd.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 7. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu'r Rhyngrwyd, gan gynnwys Wi-Fi, a mynediad at gyfarpar digidol yn rhad ac am ddim ym mhob man gwasanaeth.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 8. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu mynediad at wasanaethau, gweithgareddau diwylliannol ac adnoddau o ansawdd uchel yn y Gymraeg.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 9. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn gweithio mewn partneriaeth i rannu catalogau a hwyluso mynediad i adnoddau holl lyfrgelloedd Cymru.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**

- 10. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn cydweithio ag amrywiaeth o bartneriaid i hyrwyddo a darparu gwasanaethau i gynulleidfaoedd newydd ac amrywiol, gan alluogi rhagor o bobl i elwa o'r gwasanaethau hynny.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 11. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn ymgynghori â defnyddwyr yn rheolaidd i gasglu eu barn ar y gwasanaeth a chasglu gwybodaeth am eu hanghenion newidiol.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**
- 12. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn trefnu bod eu strategaeth, eu polisiau, eu hamcanion a'u gweledigaeth ar gyfer y gwasanaeth llyfrgelloedd ar gael i'w gweld, mewn print ac ar-lein, mewn amrywiaeth o ieithoedd fel y bo'n briodol i'r gymuned.**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn rhannol ■**
Mae hyn oherwydd bod y gwasanaeth yn adrodd bod strategaeth 2019-22 wedi'i hystyngi, ond nid yw hyn wedi'i nodi yn y strategaeth ei hun nac ar y wefan. O ganlyniad, nid oes unrhyw fesurau llwyddiant dros gyfnod perthnasol o amser. Mae'r ffurflen yn nodi bod y gwasanaeth yn 'bwriadu cynhyrchu strategaeth newydd yn y gwanwyn 2024, pan fydd toriadau cyllidebol ac oriau agor newydd wedi'u rhoi ar waith'.
- 13. Mae llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu cymorth er mwyn helpu pobl i wella'u sgiliau digidol a'u hyder, gan gynnwys defnyddio gwasanaethau e-lywodraeth**
Hunanasesiad: Bodlonwyd yn llawn
Asesydd Annibynnol: **Bodlonwyd yn llawn ▲**

Dangosyddion ansawdd gyda thargedau

Mae 12 dangosydd ansawdd (DA), y mae gan 7 ohonynt dargedau cyfansoddol. O'r rhain, mae Sir Ddinbych yn cyflawni 6 yn llawn ac 1 yn rhannol.

- DA 4 (a) Cymorth ar gyfer iechyd a lles, **bodlonwyd yn llawn ▲**
i) Cynllun Darllen yn Well, **bodlonwyd**
ii) Casgliad dynodedig iechyd a lles, **bodlonwyd**
iii) Gwybodaeth am ffyrdd iachach o fyw ac ymddygiad iach, **bodlonwyd**
iv) Cyfeirio at wasanaethau iechyd a lles, **bodlonwyd**
- DA 6 Mae'r holl fannau gwasanaeth sefydlog yn cynnig digwyddiadau/gweithgareddau i ddefnyddwyr â gofynion arbennig, **bodlonwyd yn llawn ▲**
- DA 7 Lleoliad manau gwasanaeth, **bodlonwyd yn llawn ▲**
- DA 9 Deunydd darllen cyfoes a phriodol
Caffaeliadau am bob pen o'r boblogaeth, **bodlonwyd yn llawn ▲**
- DA 10 Adnoddau yn y Gymraeg
% y gyllideb deunyddiau a wariwyd ar adnoddau yn y Gymraeg, **bodlonwyd yn llawn ▲**
- DA 13 Lefelau staffio a chymwysterau, **bodlonwyd yn rhannol ■**
i) Staff am bob pen o'r boblogaeth, **ni fodlonwyd**
ii) Staff cymwysedig am bob pen o'r boblogaeth, **ni fodlonwyd**
iii) Cymwysterau/hyfforddiant Pennaeth gwasanaeth, **bodlonwyd**
iv) Canran DPP, **ni fodlonwyd**
- DA 16 Oriau agor am bob pen o'r boblogaeth, **bodlonwyd yn llawn ▲**

Mesuriadau effaith

Mae'r fframwaith yn cynnwys tri dangosydd gyda'r nod o asesu effaith defnyddio llyfrgelloedd ar fywydau pobl. Nid oes targedau i'r dangosyddion hyn, ac mae disgwyl i awdurdodau gynnal arolygon defnyddwyr ar gyfer DA1 ar un achlysur yn ystod y cyfnod o 2022-23 i 2024-25. Mae'r ffigurau crynodol (isaf, canolrifol ac uchaf) wedi'u seilio ar ddata gan bob awdurdod lleol yn ffurflenni 2022-23 a 2023-24¹. Mae'r safleoedd yn adlewyrchu nifer yr ymatebwyr, lle mai 1 yw'r awdurdod sy'n sgorio uchaf.

¹ Gwnaeth Sir Ddinbych ddarparu data, ond am fod hyn yn gysylltiedig ag arolygon a gynhaliwyd ym mis Tachwedd 2018 a mis Chwefror 2020 (h.y. cyn Covid), nid ydynt wedi'u cynnwys yn y tabl cymhariaeth am nad oes modd cymharu'r ffigurau mewn modd ystyrlon â data mwy diweddar.

Dangosydd perfformiad	Safle	Isaf	Canol-rifol	Uchaf
DA 1 Gwneud gwahaniaeth				
b) % y bobl ifanc sydd o'r farn bod y llyfrgell yn eu helpu i ddysgu a chael gwybod pethau:	Dd/B	68%	94%	99%
e) % yr oedolion sydd o'r farn bod y llyfrgell wedi gwneud gwahaniaeth i'w bywydau:	Dd/B	31%	89.5%	96%
DA 5 b) % y mynychwyr sesiynau hyfforddiant a ddywedodd fod yr hyfforddiant wedi'u helpu i gyflawni eu diben drwy fynychu:	Dd/B	86%	98.5%	100%

Gofynnir hefyd i awdurdodau ddarparu datganiad effaith yn disgrifio'r effaith mae'r gwasanaeth llyfrgelloedd wedi'i chael ar unigolyn neu ar grŵp o unigolion yn ystod y flwyddyn. Darparodd Sir Ddinbych ddatganiad effaith a gyfeiriodd at werth y sesiynau Amser Rhigwm Dechrau Da a gyflwynwyd gan Dîm penodedig Dechrau Da. Mae sesiynau'n darparu cyfle i'r plant ifanc ddod yn aelodau o'r llyfrgell; meithrin cariad at ddarllen; a datblygu eu sgiliau lleferydd ac iaith. Mae mynychu'r sesiynau hefyd yn cyfrannu at ddatblygu sgiliau a hyder cymdeithasol ac emosiynol plant. Mae rhieni sy'n mynychu yn mwynhau cymdeithasu gyda rhieni eraill, sy'n cefnogi eu lles. Dywedodd mam sydd wedi mynychu sesiynau Amser Rhigwm Dechrau Da gyda phob un o'i phedwar plentyn dros y deng mlynedd diwethaf: *Mae fy mhlant i gyd wrth eu bodd yn darllen a dod i'r llyfrgell diolch i'ch anogaeth chi... rwy' wir yn gwerthfawrogi'r drefn a'r cysylltiad cymdeithasol ynghyd â'r cyfle i adael y tŷ a gweld wyneb cyfeillgar. Nid dim ond y llyfrau sy'n bwysig!"*

Dangosyddion ansawdd a meincnodau

Nid oes targedau i'r dangosyddion sy'n weddill ond maent yn caniatáu i wasanaethau fonitro eu perfformiad dros amser. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi safle Sir Ddinbych ar gyfer 2023-24. Mae'r safleoedd yn adlewyrchu nifer yr ymatebwyr, lle mai 1 yw'r awdurdod sy'n sgorio uchaf. Caiff dangosyddion 'am bob pen o'r boblogaeth' eu cyfrifo fesul 1,000 o'r boblogaeth oni nodir fel arall.

Dangosydd perfformiad		Safle	Isaf	Canolrifol	Uchaf
DA 1 Gwneud gwahaniaeth					
a) % yr oedolion sydd o'r farn bod defnyddio'r llyfrgell wedi'u helpu i ddatblygu sgiliau newydd		Dd/B	17%	70%	90%
c) iechyd a lles		Dd/B	1%	66.5%	90%
d) pleserus, diogel a chynhwysol		Dd/B	90%	97%	100%
DA 2 Bodlonrwydd cwsmeriaid					
a) dewis 'da iawn' neu 'dda' o lyfrau		Dd/B	56%	91.5%	97%
a) gofal cwsmeriaid 'da iawn' neu 'dda'		Dd/B	86%	98.5%	99%
c) cyfleusterau TG 'da iawn' neu 'dda'		Dd/B	47%	87%	94%
d) 'da iawn' neu 'dda' yn gyffredinol		Dd/B	74%	98%	100%
e) sgôr allan o ddeg ymysg defnyddwyr 16 oed ac iau		Dd/B	8.0	9.4	9.7
DA 5 Cymorth i ddefnyddwyr					
a) nifer yn mynychu am bob pen o'r boblogaeth	23	10/21	1	20	209
c) cymorth anffurfiol am bob pen o'r boblogaeth	329	2/18	12	137	449
DA 6 Nifer yn mynychu digwyddiadau am bob pen o'r boblogaeth					
DA 8 Defnydd o'r llyfrgell					
b) ymweliadau rhithwir am bob pen o'r boblogaeth	354	17/21	158	743	7,851
c) benthycwyr gweithredol am bob pen o'r boblogaeth	164	2/22	57	123	233
DA 9 Deunydd darllen cyfoes a phriodol					
b) % y gyllideb deunyddiau ar adnoddau i blant	20%	7/22	12%	17%	26%
c) % y gyllideb deunyddiau ar adnoddau electronig	9%	15/22	4%	15.5%	49%
DA 10 Benthyciadau yn y Gymraeg am bob pen o'r boblogaeth					
DA 13 Lefelau staffio a chymwysterau ²					
(v) a) cyfanswm y gwirfoddolwyr	4	Dd/B	0	15.5	358
b) oriau gwirfoddolwyr	644	Dd/B	0	671.5	20,176
DA 14 Gwariant gweithredol					
a) cyfanswm gwariant am bob pen o'r boblogaeth	£13,982	7/22	£6,046	£12,023	£24,685
b) % ar staff	62%	=15/22	50%	67%	78%
% ar adnoddau gwybodaeth	9%	=13/22	5%	11%	22%
% ar gyfarpar ac adeiladau	5%	=7/22	1%	3%	27%
% ar gostau gweithredol eraill	23%	=6/22	0%	16.5%	34%

² *Nid oes safleoedd wedi'u cynnwys ar gyfer gwirfoddolwyr am fod goblygiadau niferoedd gwirfoddolwyr yn aneglur.*

Dadansoddiad o berfformiad

Mae modd rhannu'r Hawliau Craidd a'r dangosyddion ansawdd yn bedwar prif faes. Mae'r adran hon o'r adroddiad yn amlinellu perfformiad o dan y meysydd hyn.

Bodloni anghenion cwsmeriaid (DA 1-2, 4-5)

Mae'r gwasanaeth yn bodloni'r targed lechyd a lles (DA4) yn llawn ac mae llyfrgelloedd yn cynnig gwasanaeth Pwyntiau Siarad wythnosol, sy'n cael ei gynnal ar y cyd rhwng Cyngor Sir Ddinbych a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, lle mae Llywyr Cymunedol yn rhannu gwybodaeth am help a chynngor sydd ar gael mewn ardal. Mae'r nifer sy'n mynychu sesiynau hyfforddiant ffurfiol am bob pen o'r boblogaeth oddeutu'r canolrif ac mae'r nifer sy'n mynychu wedi cynyddu 26% o'i gymharu â 2022-23 (DA5). Mae'r gwasanaeth llyfrgell yn gweithio gyda Cwmpas i gynnig ystod o sesiynau galw heibio, gweithdai a chyrsiau sgiliau hanfodol. Er bod nifer y sesiynau cymorth anffurfiol wedi gostwng o'i gymharu â 2022-23, mae Sir Ddinbych yn parhau i fod yn chwarterl uchaf awdurdodau llyfrgell Cymru am gymorth anffurfiol am bob pen o'r boblogaeth. Ni chynhaliwyd unrhyw arolygon cwsmeriaid yn 2022-23 na 2023-24, ond mae Sir Ddinbych yn bwriadu cynnal arolwg yn yr hydref 2024 pan fydd y toriadau cyllidebol a'r newidiadau i oriau agor wedi'u rhoi ar waith (DA1/2).

Mynediad a defnydd (DA 6-8)

Mae cyfanswm y nifer sy'n mynychu digwyddiadau llyfrgell wedi cynyddu 25% ers 2022-23 ac mae Sir Ddinbych bellach yn uwch na'r canolrif am bob pen o'r boblogaeth am y nifer sy'n mynychu digwyddiadau. Ymhlith y digwyddiadau mae grwpiau darllen, Crefft a Sgwrs; Gweu a Sgwrs; Paned a Sgwrs; grwpiau darllen Cymraeg a Saesneg; grwpiau crefft; digwyddiadau awduron; ymweliadau â dosbarthiadau; ac Amser Rhigymau Dechrau Da. Mae gan y gwasanaeth gynnis cadarn ar gyfer plant o dan 5 oed ac mae sesiynau Amser Rhigymau'n cyfrif am 45% o'r nifer sy'n mynychu digwyddiadau. Mae'r gwasanaeth yn cynnig gweithgareddau a gwasanaethau i gwsmeriaid ag anghenion penodol, er enghraifft, darparu cardiau SIM i bobl na allant fforddio talu eu hychwanegiadau misol drwy gynllun y Banc Data Cenedlaethol. Yn ystod misoedd y gaeaf roedd llyfrgelloedd yn rhan o'r cynllun Croeso Cynnes, ac yn cynnig te a choffi i drigolion. Bu Llyfrgelloedd Sir Ddinbych yn gweithio gyda sefydliad lleol, Making Sense CIC, ar brosiect blychau atgofion i bobl sy'n byw gyda dementia.

Mae nifer y benthycwyr gweithredol wedi cynyddu 7% o'i gymharu â 2022-23 ac mae Sir Ddinbych yn chwarterl uchaf awdurdodau llyfrgell Cymru ar gyfer y mesur hwn (DA8). Mae dros 70% o aelodau llyfrgell a adroddwyd yn fenthycwyr gweithredol. Mae benthyciadau llyfrau i oedolion wedi codi 12% a stoc plant 11%, ac mae'r ddau faes yn uwch na'r canolrif. Fodd bynnag, mae benthyciadau electronig wedi cynyddu 9%, er gwaethaf ganslo tanysgrifiad Pressreader y llyfrgell, ac mae'r gwasanaeth yn y chwarterl uchaf awdurdodau llyfrgell Cymru ar gyfer y mesur hwn. Er hynny, mae Sir Ddinbych hefyd yn is na'r canolrif cenedlaethol ar gyfer ymweliadau rhithwir, sydd wedi gostwng 44% o'u cymharu â 2022-23. Mae'r gwasanaeth yn adrodd bod tanysgrifwyr cyfryngau cymdeithasol wedi cynyddu rywfaint (2%).

Cyfleusterau a gwasanaethau (DA 9-10)

Mae Sir Ddinbych yn bodloni'r targed ar gyfer y gyfradd gaffaeliadau ac mae yn chwartzel uchaf awdurdodau llyfrgell Cymru ar gyfer y mesur hwn (DA9). Mae canran y gyllideb a ddyrannwyd i adnoddau i blant yn uwch na'r canolrif, tra bod y gyfran a ddyrannwyd i adnoddau electronig yn is na'r canolrif. Mae'r gwasanaeth yn rhagori ar y targed ar gyfer gwariant am bob pen o'r boblogaeth ar adnoddau yn y Gymraeg. Mae'n uwch na'r canolrif am fenthyciadau yn y Gymraeg am bob pen o'r boblogaeth sydd wedi cynyddu 14% ers 2022-23 (DA10). Mae'r gwasanaeth yn adrodd bod 71% o fenthyciadau yn y Gymraeg yn llyfrau i blant. Yn ystod Sialens Ddarllen yr Haf, parodd y gwasanaeth llyfrgell â Hamdden Sir Ddinbych i redeg cynllun rhoi benthycy cyfarpar chwaraeon. Mae hefyd yn rhoi benthycy peli troed i'r cynllun Alive and Kicking.

Arbenigedd a chapasiti (DA 13-14 a 16)

Er bod cyfanswm nifer y staff yn dangos cynnydd o'i gymharu â 2022-23, nid yw Sir Ddinbych yn bodloni'r targedau o hyd ar gyfer naill ai gyfanswm y staff na staff cymwysedig am bob pen o'r boblogaeth. Mae ar y canolrif ar gyfer y cyntaf ac ychydig yn uwch na'r canolrif ar gyfer yr ail (DA13). Mae'n fwriad gostwng lefelau staffio ym mis Mehefin 2024, a fydd yn effeithio ar ffurflen y flwyddyn nesaf. Mae hyn yn cynnwys un swydd rheolwr a oedd wedi'i llenwi dros dro ers i'r Prif Lyfrgellydd adael ym mis Tachwedd 2023. Mae Sir Ddinbych yn chwartzel gwaelod awdurdodau llyfrgell Cymru o ran amser staff a ddyrannwyd ar gyfer hyfforddiant, sydd wedi bod yn gyfyngedig o ganlyniad i doriadau cyllidebol. Mae nifer fach o wirfoddolwyr, er y nodir bod toriadau cyllidebol wedi ei gwneud yn adeg anodd i recriwtio a hyfforddi gwirfoddolwyr. Mae Sir Ddinbych yn uwch na'r canolrif ar gyfer cyfanswm y gwariant am bob pen o'r boblogaeth (DA14). Mae oriau agor yn parhau'n sefydlog, er bod y gwasanaeth yn rhagweld y bydd toriadau cyllidebol yn arwain at ostyngiad yn yr oriau agor yn y blynyddoedd sydd i ddod. Mae'r gwasanaeth yn bodloni'r targed ar gyfer oriau agor am bob pen o'r boblogaeth, ac mae'n uwch na'r canolrif ar gyfer y mesur hwn (DA16).

Y cyd-destun strategol

Yn rhan o'r ffurflen, mae gofyn i awdurdodau adrodd ar y ffordd mae'r gwasanaeth llyfrgelloedd yn cyfrannu at flaenoriaethau a nodau strategol ehangach Llywodraeth Cymru. Nododd Sir Ddinbych ystod o ffyrdd roedd yn cyfrannu at y blaenoriaethau hyn. Ymhlith y themâu hyn mae:

- **Hyrwyddo'r iaith Gymraeg** e.e. bod staff sy'n siarad Cymraeg ar gael ym mhob llyfrgell, gan gynnig ystod eang o adnoddau print a digidol yn y Gymraeg, a chynnal grwpiau darllen a digwyddiadau awduron.
- **Dathlu amrywiaeth** e.e. datblygu a hyrwyddo'r Llinell Amser Hanes LHDTTC+ ar gyfer Sir Ddinbych gan gynnwys cynnal digwyddiad arbennig yn Llyfrgell y Rhyl i hyrwyddo Mis Hanes LHDTTC+.
- **Hyrwyddo gwell iechyd meddwl** e.e. amlygu'r casgliadau Darllen yn Well a chyfranogiad ym mentrau lleol Trefi sy'n Deall Dementia.
- **Mynd i'r afael ag ynysigrwydd cymdeithasol** e.e. cynnig croeso cynnes a gweithgareddau i helpu pobl a allai fod yn unig.

- **Darparu cymorth digidol** e.e. helpu pobl i ymgeisio am fathodynau glas, cynnig llechi a chyfrifiaduron Chromebook i'w benthyg, darparu cardiau SIM am ddim a phartneru i gynnig cyrsiau digidol mewn llyfrgelloedd.
- **Dod yn gadarnhaol yn ecolegol** e.e. cyflwyno fan drydan ar gyfer y Gwasanaeth Llyfrgell i'r Cartref.

Cyfeiriad at y dyfodol

Gan adrodd ar gyfeiriad yr awdurdod at y dyfodol, a'i gynlluniau ar gyfer y gwasanaeth llyfrgell dros y flwyddyn sydd i ddod, mae Sir Ddinbych yn nodi bod toriadau cyllidebol mawr wrth llesteirio cynnydd rhai prosiectau ac y bydd oriau llyfrgelloedd, yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, yn newid o fis Mehefin 2024. Mae'r gwasanaeth yn bwriadu cynnal arolwg defnyddwyr llawn yn yr hydref, gyda'r canlyniadau'n llywio Strategaeth Llyfrgelloedd newydd a fydd yn ei lle erbyn y gwanwyn 2025. Mae'r llyfrgell yn ymrwymedig i gefnogi themâu Cynllun Corfforaethol y Cyngor drwy amrywiol weithgareddau, gan gynnwys: helpu pobl i fynd ar-lein; cynnal clybiau swyddi; darparu gofodau cyfarfod; hyrwyddo adnoddau Darllen yn Well; cefnogi mentrau lles; a darparu gofod diogel a chroesawgar ar gyfer unigolion. Mae'r gwasanaeth yn ymchwilio i ffyrdd o gyflwyno rhaglen o weithgareddau a digwyddiadau i ymgysylltu o'r newydd â'r cyhoedd ac mae'n bwriadu ymgeisio am Grant Trawsnewid i adnewyddu un o'i lyfrgelloedd.

Casgliad

Mae'r nifer sy'n mynychu hyfforddiant ffurfiol wedi cynyddu, gan awgrymu bod Llyfrgelloedd Sir Ddinbych yn gweithio'n effeithiol gyda phartneriaid i gynnig cyrsiau perthnasol. Mae'r gwasanaeth hefyd yn perfformio'n dda o ran niferoedd benthycwyr gweithredol, benthyciadau, nifer sy'n mynychu digwyddiadau a darpariaeth yn y Gymraeg. Er hynny, mae ymweliadau rhithwir hefyd wedi gostwng. Mae Sir Ddinbych yn bwriadu cynnal arolygon cwsmeriaid yn 2024 a fydd, gobeithio, yn helpu o ran darparu gwybodaeth bellach am ddefnydd cwsmeriaid o wasanaethau llyfrgell a'u disgwyliadau. Er bod gwerthfawrogiad o heriau toriadau cyllidebol, mae'r amser a ddyrannwyd ar gyfer hyfforddiant staff yn bryder a'r gobaith yw y bydd hwn yn rhywbeth yr eir i'r afael ag ef yn rhan o'r strategaeth llyfrgelloedd newydd.